

**СЛУЖЕБНИ ДОСИЕТА НА БОЯН ПЕНЕВ,
ТОДОР БОРОВ, АЛЕКСАНДЪР БАЛАБАНОВ,
КОНСТАНТИН ГЪЛЪБОВ И СТОЯН КАРОЛЕВ
В УНИВЕРСИТЕТСКИЯ АРХИВ
НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“**

Александра Антонова
Институт за литература – БАН

В изследователската си работа по проект „Дигитална библиотека „Българска литературна критика“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“, екипът попадна на интересни архивни находки, сред които поредица от служебни досиета, локализирани в Университетския архив на СУ „Св. Климент Охридски“. Досиетата принадлежат на литературни критици от програмата на Проекта, които са били възпитаници и по-късно преподаватели в най-старото ни висше учебно заведение – Боян Пенев, Александър Балабанов, Константин Гълъбов, Тодор Боров и Стоян Каролев.

Документите, дигитализирани и показани за първи път на сайта на Проекта, разгръщат поетапно научния и кариерен път, осъществяван в Историко-филологическия факултет на Софийския университет през първите десетилетия на ХХ в. В досиетата са отложени собственооръчно изготвени доклади от най-големите ни учени българисти от началото и първите десетилетия на ХХ в. – проф. Иван Шишманов, проф. Любомир Милетич, проф. Беньо Цонев, проф. Александър Теодоров-Балан, проф. Богдан Филев, проф. Михаил Арnaudов, проф. Петър Динеков, проф. Стефан Младенов и др. Освен като свидетелство за административните етапи и процедури в кариерното израстване от началото на миналия век докладите, изготвени по повод различни конкурси за заемане на академични длъжности, са ценни в качеството си на автентични ръкописни текстове, които показват изключително отговорното, добросъвестно и високо-професионално отношение при оценяването (журирането) на кандидатите.

Особено интересна находка са изпитните резултати от Главната книга, които свидетелстват за системата на обучение от началото на ХХ в. в Историко-филологическия факултет на Университета. Така например дипломата на Боян Пенев (приет през учебната 1903/04 г.) показва, че във Висшето училище

изпитите са провеждани след края на всяко учебно полугодие, а след това в Университета са разделени на първи и втори университетски изпит, които се държат в края на втората и четвъртата година от следването. Оценките са били по петобалната система. Според Общия университетски правилник от 1904 г. изпити, положени в чуждестранен университет, могат да бъдат признати, ако отговарят на критериите, заложи в учебния план на Университета в София. Изпитите, положени от Тодор Боров (приет през 1919 г.), свидетелстват, че като задължително условие за кандидатстване в Алма матер кандидатът трябва да е положил класическа матура или да се ангажира да положи такава в срок от две години от постъпването си. По време на обучението си студентите са записвали всеки семестър разнообразни лекции, като двата университетски изпита са обхващали обобщена част от материала, изучаван в предходните две години. Изпитът по език се е полагал отделно, обикновено след първата или втората година на следването. Положените изпити според Главната книга свидетелстват за ред специфични дисциплини, които са се изучавали в Историко-филологическия факултет, и за тяхното развитие и видоизменяне: сред предметите в следването на проф. Боян Пенев откриваме „наука за езика“ (проф. Александър Теодоров-Балан), „българска литература от Първото царство“ (проф. Балан), „стара руска литература“ (проф. Балан), при проф. Тодор Боров са били гръцки език, немски език, „литературна наука“ (проф. Михаил Арнаудов), „принципи на езикознанието“ (проф. Беньо Цонев), „славянска етнография“ (проф. Стоян Романски), „сравнителна литературна история XIX в.“ (проф. Михаил Арнаудов), „българска литература през националните борби“ (проф. Балан), „почетък (начало) на писмеността у славянските народи“ (проф. Балан), „новобългарска фонетика“ (проф. Беньо Цонев), „всеобща литература“ и др. Двадесет години по-късно сред дисциплините, по които проф. Стоян Каролев полага изпит, отново виждаме „литературна наука“ (проф. Михаил Арнаудов), „сравнителна граматика на славянските езици“ и „славянска етнография“, но на мястото на „старобългарска граматика“ имаме вече „старобългарски език“ и „история на българския език“ вместо „историческа българска граматика и диалектология“.

Интересни данни получаваме и за размера на асистентските доходи в следвоенните и следдеветосептемврийските години – в досието на Стоян Каролев се открива протокол от квестурата (счетоводството) на СУ „Кл. Охридски“, с която се определя основна месечна заплата на асистента Стоян Каролев в размер на 12 000 лв. (1947), както и удостоверение от квестурата на СУ „Кл. Охридски“ за изплатени заплати и удържани суми, от което стават видни 10 % възнаграждение върху заплатата „за поскъпване на живота“ (1948). За фонд „Пенсии и изслужено време“ се е удържала 1/12 от годишната заплата.

Особено важни и показателни за международния престиж на българистиката са галерията съболезнователни адреси от водещи университети по по-

вод внезапната смърт на проф. Боян Пенев, отложени в служебното му досие – от Болонския университет, Университета в Йена, Университета в Глазгоу, Женевския университет, Университета в Нанси, Университета в Цюрих, Варшавския университет, университетите в Лозана, Берн, Будапеща, Римския университет, университетите в Нюшател, Хайделберг, Фрайбург, Лайпциг и Буенос Айрес, от „Георг-Август“ университет (Гьотинген), „Лудвиг-Максимилян“ университет (Мюнхен), Виенския университет, Немския университет в Прага и др. Редом със съболезнователните адреси в досието се откриват и визитни картички със съболезнования: от ректора на „Екс Марсилия“ университет, от ректора на Академията в Страсбург, от президента на Университета в Париж, от Съвета на Университета в Гренобъл, от президента и Съвета на Университета в Бордо, от проректора на Университета в Падуа. Съболезнователните адреси са изпратени в периода 07.07. – 17.07.1927 г.

**OFFICIAL RECORDS OF BOYAN PENEV, TODOR BOROV,
ALEXANDER BALABANOV, KONSTANTIN GALABOV
AND STOYAN KAROLEV IN THE UNIVERSITY ARCHIVES
OF „ST. KLIMENT OHRIDSKI” UNIVERSITY OF SOFIA**

✉ **Dr. Alexandra Antonova, Assoc. Prof.**

Institute for literature – BAS

52, Shipchenski prohod Blvd., bl. 17, fl. 7 – 8

E-mail: Alexandra.a.antonova@gmail.com

contact@bglitercritics.org

alexandra@bglitercritics.org